

Overleg post-COVID MVWS

24 januari 2023

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Inhoud

1. Internationaal: voorstel tot versnelling
2. Internationaal: Krachtenveldanalyse
3. Internationaal: Coördinatie ECDC
4. (Inter)nationaal onderzoek
5. Expertisecentrum post-COVID
6. Communicatie
7. Bijlagen

1. Internationaal: voorstel tot versnelling

Tijdens de EU gezondheidsraad van 9 december heeft mVWS aandacht gevraagd voor meer EU samenwerking op het vlak van post COVID. Er was brede steun van lidstaten. 5.1.2e verwelkomde samenwerking en zette uiteen welke acties er al lopen op initiatief van Commissie.

Wat kunnen we nog meer doen: per brief (februari) en met een AOB-punt op de EU gezondheidsraad van 14 maart a.s. de Europese Commissie, samen met zoveel mogelijk lidstaten, verzoeken om:

- Te komen tot een **Europees onderzoeksplatform**, waarin onderzoek wordt uitgewisseld en hiaten worden geïdentificeerd en de verschillende onderzoeksdata die er zijn of worden ontwikkeld worden ontsloten. Het gaat hierbij niet alleen om resultaten, maar ook om te benutten data voor biomedisch onderzoek en onderzoek behandelopties.
- Te komen tot **uitwisselen van kennishiaten** en komen tot afstemming over extra inzet op **biomedisch onderzoek** (wie neemt wat voor z'n rekening; Europees en/of nationaal). Met ZonMw proberen we scherp te krijgen welke hiaten al in beeld zijn. **Het gaat hierbij bijvoorbeeld om meer onderzoek naar het immuunsysteem in relatie tot post-COVID. Nederland kan met haar sterke klinische netwerken hierin een relevante rol spelen.**
- Het verkennen van de mogelijkheden voor **een structuur voor medische centra om kennis uit te wisselen** over o.a. experimentele behandelingen op te zetten vergelijkbaar met een European Reference Network (ERN) (iom ZonMw en NFU).

2a. Internationaal: Krachtenveldanalyse

Wat vinden andere landen?

- Alle Lidstaten herkennen dat post-COVID de kwaliteit van leven van veel mensen sterk aantast en dat we nog te weinig weten over diagnose en behandeling om dit probleem aan te pakken. De Lidstaten steunen op dit terrein EU coördinatie of ondersteuning.
- In verschillende (middelgrote en grote) landen vinden afzonderlijke onderzoeken plaats naast de onderzoeken gedaan in Horizon Europa ondersteunde consortia.
- Een Europees onderzoeksplatform post-COVID kan helpen om de afzonderlijke onderzoeken door lidstaten in kaart te brengen.
- MVWS heeft op 9-12 gesproken met ITA, DUI, IER, BEL, DEN, POR; daar brede steun om gezamenlijk op te trekken om patiënten met post-COVID perspectief te bieden en meer synergie te creëren op onderzoeksinspanningen.
- Nederland kan hierin een voortrekkersrol vervullen. ZonMw kan via haar netwerken internationale afstemming zoeken over het benodigde onderzoek op basis van de kennisagenda. Daarbij kan onderzoek naar post-COVID in Europees verband plaatsvinden in bijvoorbeeld een **Joint Programme Initiative**. ZonMw kan beleidstechnisch uitvoering geven aan een Joint Programme Initiative op basis van de kennisagenda en het netwerk van academische instellingen.
- Door middel van het bundelen en delen van middelen, expertise en kennis in Europees verband kan het onderzoek en innovatie naar diagnose, behandeling en verzorging en begeleiding van mensen met post-COVID worden ondersteund.
- Daarnaast kan een Europees programma bijdragen aan de opleiding en educatie van zorgpersoneel en de uitwisseling van informatie en *best practices* tussen belanghebbenden die betrokken zijn bij de zorg voor personen met post-COVID.

2b. Internationaal: Coördinatie ECDC

- De focus van ECDC (Europees Centrum voor Ziektepreventie- en bestrijding) ligt op het monitoren van prevalentie en risicofactoren van verschillende infectieziekten, inclusief Covid-19. Post-COVID valt eigenlijk niet binnen dit mandaat, omdat het klachten na een doorgemaakte infectie betreft. Echter om goed te kunnen adviseren over Covid-19 is het voor ECDC toch van belang dat prevalentie van post-COVID-symptomen en de duur daarvan worden meegewogen.
- ECDC heeft daarom in 2022 een systematische review uitgevoerd op het gebied van prevalentie van symptomen. In deze studie concludeert het ECDC dat aanvullende grootschalige populatiegebaseerde onderzoeken met geschikte controlegroepen nodig zijn om de langetermijnsymptomen te beoordelen die specifiek aan SARS-CoV-2-infectie kunnen worden toegeschreven, en hun verband met een breed scala aan demografische en klinische risicofactoren. Het ECDC kan hier mogelijk een rol in spelen. ECDC initieert zelf geen onderzoek;
- In 2023 ligt de focus van ECDC op de impact van immuniteit (door vaccinatie of doorgemaakte infectie) op deze prevalentie en de duur van de symptomen van post-COVID;
- Onderzoek naar effectiviteit van medische behandelmethoden valt niet binnen het mandaat van ECDC, maar dat van het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA). Sommige mensen die last hebben van post-COVID, zoeken ook naar niet-medische behandelmethoden. Deze vallen niet onder het mandaat van ECDC en ook niet onder het mandaat van de EMA. ECDC adviseert daarom om een integraal onderzoeksplatform op Europees niveau te initiëren

2c. (Inter)nationaal onderzoek

Internationaal onderzoek

- De EC financiert onderzoek om post-COVID beter te begrijpen. Er lopen cohortstudies om de langetermijneffecten en symptomen van post-COVID te onderzoeken.
- Er lopen zes Horizon Europe-projecten inzake post-COVID. In Nederland nemen UMC Groningen, VUMC en UMC Utrecht hieraan deel.
- Bij het werkprogramma EU4Health 2024 zijn twee samenwerkingsverbanden gericht op chronische luchtwegaandoeningen waaronder post-COVID.
- Er is een Cohorts Coordination Board in het leven geroepen om zoveel mogelijk data-uitwisseling te faciliteren.
- ECDC: zie vorige sheet

Nationaal onderzoek

- ZonMw coördineert onder andere onderzoek naar de doorontwikkeling van multidisciplinaire richtlijnen, onderzoek naar aanhoudende klachten, onderzoek naar interventies herstel- en nazorg.

ZonMw coördineert het opstellen van een kennisagenda die overzicht geeft van de relevante onderzoeken naar post-COVID én de kennislaten in beeld brengt. 6

Kennisagenda

3 Expertisecentrum post COVID

- › Voorstel, een modulaire aanpak, waarbij de prioriteit ligt bij het oprichten van een expertisecentrum in de vorm van een online platform. Op termijn wordt het expertisecentrum uitgebouwd met onderzoek door UMC's en centra in de periferie.
- 1. (Online) platform voor kennisdeling
  - Voor patiënten en zorgverleners
  - Claim voorjaarsbesluitvorming
- 2. UMCs voor onderzoek
  - Aan de hand van vijf hypothesen (Nature artikel) en internationaal afgestemd wat NL hiervan oppakt en welke kennislacunes andere lidstaten invullen.
  - Financiering via calls ZonMw (claim voorjaarsbesluitvorming)
- 3. Periferie voor grotere aantallen waar patiënten met ernstige klachten worden gezien.
  - In eerste instantie een poli post COVID op één plek (Bernhoven en provincie Brabant willen dit oppakken). Hier hebben patiënten een centrale intake door generalist en daarna mogelijk een consult door verschillende specialisten. Zorgverleners zien dagelijks post COVID patiënten en hebben dus meer ervaring/kennis. Duidelijke criteria voor aanmelding ontwikkelen.
  - Financiering zorg vanuit ZVW (nog nader te onderzoeken)
- › Koppeling UMCs, periferie en platform voor kennisdeling
- › Laagdrempelige, snelle start
- › Onder voorbehoud van financiering

4. Communicatie

- › Communicatie is een belangrijk beleidsinstrument richting patiënten/burgers.

Communicatiedoel: de informatiepositie verstevigen en inzicht geven welke acties worden uitgevoerd op het post-COVID dossier door het ministerie van VWS in samenwerking met de diverse partijen;

- › Er is regelmatig contact met de communicatieadviseurs van C-Support, ZonMw, RIVM en Post-COVIDNL.
  - › De vernieuwde Post-COVID pagina op rijksoverheid.nl gaat binnenkort live:
    - met uitleg (B1-niveau) waarin staat wat er nu loopt en waar mensen terecht kunnen als ze vragen hebben.
    - deze webpagina wordt regelmatig bijgewerkt in samenwerking met C-Support, ZonMw, RIVM en Post-COVIDNL.
    - er worden interviews (Blogs) gemaakt waarin onderzoekers vertellen over hun onderzoek.
  - › Er worden vragen beantwoord die via het webcare team binnenkomen.
  - › De pers wordt te woord gestaan.
-
- › Communicatie richting Tweede Kamer
  - › In Q2 separate brief waarin Kamer uitgebreider wordt geïnformeerd over de stand van zaken rondom post COVID.

5. Bijlages

- › 1 - Reactie ZonMw
- › 2 – Achtergrond post-COVID internationaal (EC, ECDC, krachtenveldanalyse)